

SZAFIROWA PRACOWNIA

Stanisław Wyspiański mieszkał przy ul. Krowoderskiej w latach 1901–1906.

Wraz z rodziną wprowadził się do kamienicy numer 157 w 1901 roku (po powtórnym ślubie z Teofilą). To właśnie tu przyszli na świat jego synowie Mietek i Staś. Przyjaciele wspominali, że sześć lat spędzonych w tym mieszkaniu było dla Wyspiańskiego czasem wielkiego wewnętrznego spokoju i wyczerpanej pracy. To tutaj, w Szafirowej Pracowni, na specjalnie zaprojektowanym przez artystę stole rysunkowym powstawały kartony do witraży *Bóg Ojciec – Stań się!* oraz *Apollo spędzany – System kopernikowski*, dzieła związane z Wawelem – projekty witraży do okien prezbiterium katedry (*Kazimierz Wielki, św. Stanisław, Henryk Pobożny pod*

dramatów (portret Andrzeja Mielewskiego w roli Rapsoda w *Bolesławie Śmiałym*; portret Wandy Siemaszkowej jako Panny Młodej w *Weselu*).

Tu także Wyspiański poświęcał swój czas na projekty zaliczane do sztuki stosowanej (dziś byśmy to określili: do dizajnu) – artystę zajmowała typografia, grafika użytkowa, projekty wnętrz mieszkalnych i publicznych (świetlica „Sztuki” w Pałacu Sztuki, siedzibie Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie, Dom Towarzystwa Lekarskiego Krakowskiego przy ul. Radziwiłłowskiej, mieszkanie Żeleńskich). W Szafirowej Pracowni został również zaprojektowany i wykonany nowy strój lajkonika.

Dzięki Stowarzyszeniu „szafirowa pracownia” odzyskała swój dawny klimat i jest otwarta dla artystów, twórczej młodzieży oraz wszystkich, których przywiedzie tu zwykła ciekawość

Tu powstały liczne portrety dzieci, żony oraz autoportrety (w tym *Autoportret z żoną* z 1904 r., *Macierzyństwo* z 1905

Widok z okna „szafirowej pracowni”, która znajduje się na drugim piętrze kamienicy

Legnicą), a także dramaty (*Skalka, Bolesław Śmiały, Kazimierz Wielki, Akropolis, Wyzwolenie*) oraz wyjątkowy pomysł przebudowy wzgórza (*Akropolis wawelska*), wykonywany wraz z Władysławem Ekielskim. Wiele czasu Wyspiański poświęcił na projekty scenograficzne i kostiumowe do premier dramatów wawelskich oraz do kolejnych sztuk teatralnych (*Protesilas i Laodamia, Achilles, Noc listopadowa*). Artysta portretował aktorów w kostiumach zaprojektowanych do inscenizacji

Zajęcia plastyczne dla dzieci odbywają się w piwnicach budynku przy ul. Krowoderskiej 79

r.), portrety przyjaciół – Juliana Pagaczewskiego, Franciszka Kryszałowicza, Adama Chmiela oraz wielu innych. Od grudnia 1904 roku osłabiony chorobą artysta, notując zmiany zachodzące w jego stanie zdrowia, tu stworzył cykl noszący odautorską nazwę *Kronika dni kilku*, a obecnie znany jako *Widoki na kopiec Kościuszki*. Wraz z ostatnim autoportretem jest to najbardziej przejmujący cykl malarski w polskiej sztuce.

Szafirowa Pracownia Stanisława Wyspiańskiego istnieje na mapie Krakowa do dziś. Znajduje się w budynku przy ul. Krowoderskiej 79 i jest siedzibą Stowarzyszenia Twórczego „Dom Stanisława Wyspiańskiego”.

Stowarzyszenie to w ramach obchodów Roku Wyspiańskiego realizuje właśnie projekt edukacyjny dla dzieci i młodzieży z województwa małopolskiego, przy pomocy finansowej Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Gminy Miejskiej Krakowa. Prowadzony jest również cykl wykładów otwartych dla dorosłych. Przy okazji warto podkreślić, że do końca projektu – to jest do 31 grudnia 2007 roku – Szafirową Pracownię można zwiedzać bezpłatnie.

Marta Graczyńska

Klatka schodowa domu, w którym w latach 1901–1906 mieszkał Stanisław Wyspiański →

W ramach projektu edukacyjnego zajęcia z dziećmi prowadzone są także w miejscach związanych ze Stanisławem Wyspiańskim; na zdjęciu młodzież w Domu Towarzystwa Lekarskiego Krakowskiego przy ul. Radziwiłłowskiej 4

Stowarzyszenie Twórcze „Dom Stanisława Wyspiańskiego” działa już od sześciu lat. Powstało z potrzeby kultywowania pamięci o niezwykłym człowieku i wielkim artyście. Prezesem Stowarzyszenia jest Krzysztof Pułczyński. Realizowanym właśnie projektem edukacyjnym „Szafirowa pracownia” Stanisława Wyspiańskiego kieruje Magdalena Zarychta, koordynatorem jest Marta Graczyńska.

Do swych podstawowych zadań Stowarzyszenie zalicza między innymi stworzenie miejsca pamięci Stanisława Wyspiańskiego i przyjaciół współpracujących z twórcą przy ul. Krowoderskiej 79 w Krakowie, zbieranie dorobku twórczego tych osób, kultywowanie tradycji Młodej Polski, inspirowanie i wspieranie inicjatyw twórców z regionu małopolski, pomoc w realizacji indywidualnych zamierzeń twórczych, działania na rzecz dzieci i młodzieży w formie konkursów, plenerów plastycznych, teatralnych i literackich, warsztatów o charakterze dokształcającym w dziedzinie kultury i sztuki, itp.

„Szafirową pracownię” można zwiedzać codziennie od poniedziałku do piątku, w godz. 10.00–18.00 po uprzednim telefonicznym lub mailowym zgłoszeniu. Więcej informacji na temat działalności Stowarzyszenia można uzyskać na stronach internetowych: www.wyspianski.com.pl oraz www.wyspart.pl e-mail: stowarzyszenie@wyspianski.com.pl, tel. 696 861 678.

